

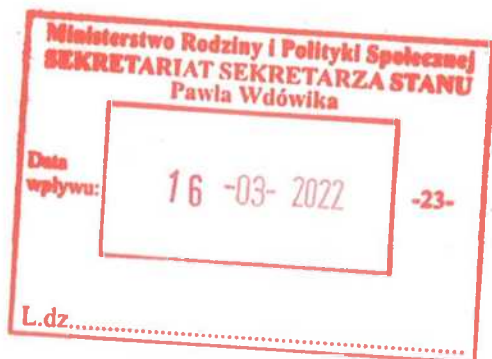
POLSKA RADA JĘZYKA MIGOWEGO

organ doradczy

Ministra Rodziny i Polityki Społecznej

ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa

Warszawa, 11.03.2021

Paweł Wdówik

Pełnomocnik Rządu
ds. Os. Niepełnosprawnych

Sekretarz Stanu w MRiPS

Z miejsca

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z podjętą w dniu dzisiejsza uchwałą w sprawie stanowiska Polskiej Rady Języka Migowego dotyczącego projektu rozporządzenia w sprawie udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami wzroku oraz słuchu w programach telewizyjnych, zwracam się z uprzejmą prośbą o przekazanie stanowiska PRJM do Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, która przeprowadza konsultacje społeczne.

Z poważaniem

Małgorzata Talipska
Przewodnicząca Polskiej Rady Języka Migowego

Uchwała 1/2022
Polskiej Rady Języka Migowego
z dnia 11 marca 2022 r.

w sprawie stanowiska Polskiej Rady Języka Migowego dotyczącego projektu rozporządzenia
w sprawie udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami wzroku oraz słuchu w programach
telewizyjnych.

Na podstawie § 5 ust. 1 *Zarządzenia nr 4 Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2012 r. w sprawie sposobu i trybu działania Polskiej Rady Języka Migowego (Dz.Urz. MPiPS z 2012 poz. 4)* uchwała się, co następuje:

§ 1

Polska Rada Języka Migowego sformułowała i przyjęła stanowisko dotyczące projektu rozporządzenia w sprawie udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami wzroku oraz słuchu w programach telewizyjnych, zawarte w dokumencie stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Rada przekazuje ww. stanowisko Pełnomocnikowi Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca
Polskiej Rady Języka Migowego
Małgorzata Talipska

**Załącznik do uchwały nr 1/2022
Polskiej Rady Języka Migowego
z dnia 11 marca 2022 r.**

w sprawie stanowiska Polskiej Rady Języka Migowego dotyczącego projektu rozporządzenia
w sprawie udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami wzroku oraz słuchu w programach
telewizyjnych.

**Stanowisko Polskiej Rady Języka Migowego dotyczące projektu rozporządzenia w sprawie
udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami wzroku oraz słuchu w programach
telewizyjnych.**

W proponowanym projekcie rozporządzenia na kilka kwestii należy zwrócić uwagę:

- znaczne obniżenie udziału audycji z udogodnieniami w przypadku programów wyspecjalizowanych, mianowicie informacyjno-publicystycznych.

Jest to nie do przyjęcia szczególnie w dobie pandemii koronawirusa i wojny w sąsiednim kraju, gdy informacja i zapewniony dostęp do niej mogą uratować zdrowie, a nawet życie. W projektowanym rozporządzeniu dla telewizji informacyjnych planowane jest dla JM i napisów 17,5% w latach 2022-2023 i 25% w 2024, zaś w aktualnie obowiązującym, korzystniejszym dla odbiorców rozporządzeniu udziały łącznie JM i napisów wynoszą odpowiednio 35% i 50%. W porównaniu z rozporządzeniem z 2018 roku udział udogodnień w tego rodzaju programach został obniżony o połowę!

Spadek liczby udogodnień obejmuje również inne rodzaje programów. Programy o charakterze społeczno-religijnym mają mieć 30% czasu antenowego z napisami i PJM, podczas gdy w obecnie obowiązującym rozporządzeniu jest to około 33% w latach 2022-2023 i 43% zamiast 47% w 2024. Audycje sportowe mają mieć obniżony udział czasu z napisami i PJM o ponad połowę w latach 2022-2023, z 30,1% łącznie JM i napisów do 14% i o połowę w 2024, z 40% do 20%.

- łączenie dwóch rodzajów udogodnień - napisów dla osób niesłyszących oraz tłumaczenia na język migowy.

Napisy dla osób niesłyszących oraz tłumaczenia na język migowy nie są alternatywą dla siebie, czasami występują wręcz sytuacje, gdy powinny być one stosowane jednocześnie. Zapisy w rozporządzeniu powinny traktować je osobno. Dopuszczenie wyboru udogodnienia przez nadawcę może doprowadzić do sytuacji, gdy będą oferowane tylko napisy, co wykluczy osoby głuche nie znające języka polskiego. Podobna sytuacja może zajść w drugą stronę. Wbrew temu, co jest napisane w uzasadnieniu rozporządzenia, rozdzielanie tłumaczenia na język migowy i napisów na oddzielne udogodnienia, nie blokuje możliwości stosowania nowszych rozwiązań technologicznych, co podano jako powód wprowadzenia takiego zapisu.

- ograniczenie możliwości wyboru tłumacza języka migowego do rejestru prowadzonego przez wojewodę

Zapis o tym, że tłumacze języka migowego powinni być zarejestrowani w rejestrze tłumaczy prowadzonego przez wojewodę nie ma uzasadnienia merytorycznego. Rejestr tłumaczy służy organom administracji do zapewniania dostępności w przypadku kontaktu z osobą uprawnioną w myśl ustawy o języku migowym i innych środkach wspierania komunikowania się. Nie zawiera on żadnych mechanizmów weryfikujących jakość pracy tłumacza a więc nie jest on rejestrem gwarantującym profesjonalizm tłumacza języka migowego. W świetle tego zobowiązanie nadawców do korzystania z rejestru przy zatrudnianiu tłumacza jest nieuzasadnione i ogranicza możliwość współpracy nadawców z tłumaczami języka migowego.

- rozciągnięcie obowiązku zapewnienia dostępności na całą dobę

Rozciąganie obowiązku zapewnienia dostępności na całą dobę powoduje mniejszą dostępność programów w ciągu dnia. To w połączeniu ze zmniejszeniem kwot spowoduje, że głusi odbiorcy będą mieć mniejsze możliwości obejrzenia programu. Ten zapis również nie jest przez nas rekomendowany.

Zaleca się, by w projektowanym rozporządzeniu uwzględniono następujące kwestie:

- doprecyzowanie sposobu wykonania obowiązku informowania o audycji z udogodnieniami

Doprecyzowanie powinno dotyczyć sposobu wykonania obowiązku informowania o audycji z udogodnieniami, która jest emitowana równolegle z tą samą audycją bez udogodnienia na bardziej popularnym programie. Informacja o audycji z udogodnieniami powinna pojawić się na obu programach, by głuchy odbiorca oglądający bardziej popularny program mógł ją otrzymać i się przełączyć na kanał z audycją z udogodnieniem. Przykładem jest np. emisja Eurowizji w TVP w programie TVP2 i TVP Rozrywka. Brak informacji o udogodnieniu w TVP Rozrywka spowodował, że wiele głuchych odbiorców zrezygnowało z obejrzenia konkursu, w którym występował również zespół głuchych muzyków Unmute.

- dodanie wymogu o wielkości obrazu z tłumaczem języka migowego minimum $\frac{1}{8}$ wielkości ekranu

Rekomendujemy dodanie wymogu o wielkości tłumacza języka migowego minimum $\frac{1}{8}$ wielkości ekranu zgodnie z badaniami naukowymi przeprowadzonymi wśród środowiska osób korzystających z tłumaczy języka migowego. Jest to również postulat społeczności osób głuchych, która skarży się na wielkość tłumaczenia, utrudniającą odbiór programów, w szczególności przy dłuższych audycjach, lub gdy odbiorcami są osoby starsze, bądź z wadą wzroku. Postulat ten przyjęła KRRiT i umieściła go w wytycznych dotyczących tłumaczenia programów na język migowy, niestety jednak nie jest on przestrzegany przez większość nadawców, co powoduje, że jest to martwy zapis. Umieszczenie tego wymogu w rozporządzeniu bardzo by poprawiło odbiór tłumacza i zapewniło faktyczną dostępność programu w języku migowym i realizację zapisów ustawowych.

- dodanie wymogu zapewnienia dostępności audycji dotyczących wydarzeń politycznych, kampanii wyborczych i debat politycznych poprzez tłumaczenie na język migowy i napisy

Wszelkie ważne wydarzenia polityczne, jak kampanie wyborcze, debaty kandydatów powinny być tłumaczone zarówno na polski język migowy jak i były opatrzone napisami na żywo. Realizacja praw wyborczych to konstytucyjne prawo, a nie jest to możliwe bez zapewnienia dostępności do kampanii wyborczych i dyskusji programowych emitowanych przez nadawców.

Uważamy, że Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji powinna w swoich działaniach brać szczególnie pod uwagę artykuł 32 Konstytucji RP

nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny.

Dostępność informacyjna jest szczególnie istotna dla osób słabosłyszących i głuchych. Obniżanie wymagań nadawcom i w wyniku tego pogorszenia jakości życia odbiorcom udogodnień jest naszym zdaniem niedopuszczalne, a KRRiT powinna działać w kierunku realizacji podstawowych praw osób słabosłyszących i głuchych. Proponowane rozporządzenie cofa wypracowane standardy o kilka lat i wymaga zmiany w wymienionych obszarach.